

መንግስት ንጹህንን የመጠበቅ ሀላፊነቱን በአግባቡ እየተወጣ እይደለም!

ሰኔ 11/2014

በንጹህን ሰዎች ላይ የተፈጸሙ ግድያዎች፡

በጋምቤላ ክልል ሰኔ 07 ቀን 2014 ዓ.ም በክልሉ የሚንቀሳቀሱ ታጣቂ ቡድኖች ጥቃት መፈጸማቸውን እና በዚህም ጥቃት የሰዎች ህይወት ማለፉን፣ የአካል ጉዳት መድረሱን እና ንብረቶች መውደማቸውን፣ በተለያዩ አካባቢዎች በነበረው የተኩስ ልውውጥ ከመንግስት የጸጥታ ህይወት እንዲሁም ከታጣቂ ቡድኑ በተተኮሱ ጥይቶች በርካታ ቁጥር ያላቸው ንጹህን የአካባቢው ነዋሪዎች መሞታቸውን እና አካላቸው ላይ ጉዳት መድረሱን ኢሰመጉ ከአካባቢው ካሰባሰባቸው መረጃዎች ለመረዳት ችሏል።

በጋምቤላ ክልል ሰኔ 7 ቀን 2014 ዓ.ም ጋምቤላ ከተማ ውስጥ አንድ ወጣት የጸጥታ አካላት የኔፎርምን በለበሱ ሰዎች አጁን ታስሮ አሰቃቂ በሆነ መንገድ በጥይት ተደብድቦ ከህግ አግባብ ውጪ በሆነ መንገድ (extra judicial killing) መገደሉን፣ በዚሁ ዕለት በተደራጁ ቡድኖች በርካታ ያሉ ንጹህን ሰዎች ከታጣቂ ቡድኑ ጋር ግንኙነት አላቸው በሚል እንዲሁም ማንነትን መሰረት ያደረገ በሚመስል ጥቃት በአሰቃቂ ሁኔታ ተደብድበው መገደላቸውን (ከዚህም ውስጥ አባት እና ልጅ እንደሚገኙበት)፣ በጋምቤላ ከተማ የተደራጁ ቡድኖች በከተማው ባሉ አንዳንድ አካባቢዎች የዘረፉ ድርጊት እንደፈጸሙ እና መንግስት በታጣቂ ቡድኑ የተፈጸመውን ጥቃት መቆጣጠሩን የገለጸ ቢሆንም ሰኔ 9 ቀን 2014 ዓ.ም ለሌት በከተማው የተኩስ ድምጽ ይሰማ እንደነበር እንዲሁም አሁንም አንዳንድ ሰዎች መኖራቸውን ኢሰመጉ ከአካባቢው ካሰባሰባቸው መረጃዎች ለመረዳት ችሏል።

በተጨማሪም ሰኔ 11 ቀን 2014 ዓ.ም በተሰራጨ ምስል በርካታ ቁጥር ያላቸው የታጠቁ እና የጸጥታ አካል የኔፎርም የለበሱ ሰዎች በመኪና ላይ ተጭነው የነበሩ ሰዎችን ሲደበድቡ እና እያስወረዱ ሲረሽኑ ታይቷል። ይህ ድርጊት መቼ፣ በማን፣ ለምን፣ የት እና በማን ላይ እንደተፈጸመ ለማወቅ ባይቻልም ድርጊቱ ግን ከህግ አግባብ ውጪ የሆነ ግድያ (extra judicial killing) በመሆኑ ኢሰመጉ ይህንን ኢ-ሰብዓዊ የሆነ እየተደጋገመ የመጣ ድርጊት እጥብቆ ያወግዛል።

በአዲስ አበባ እና በድሬዳዋ ከተማ የተፈጸሙ የሙብት ጥሰቶች፡

በአዲስ አበባ ከተማ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በፖሊስ አባላት በቁጥጥር ስር በዋሉ ሰዎች ላይ የሰብዓዊ መብቶች ጥሰቶች ሲፈጸሙ ይህንንም አስመልክቶ አሰመጉ በተደጋጋሚ ሪፖርቶችን በማውጣት የእርምጃ እርምጃ እንዲወሰዱ ሲወተውት ቆይቷል። ይህ ድርጊት የዜጎችን ሙብት ለማስከበር ከተቋቋመ አካል እና በመንግስት የጸጥታ ህይወት መፈጸሙ ጉዳዩን ይባስ አሳሳቢ ያደርገዋል። ሰኔ 8 ቀን 2014 ዓ.ም በጉለሌ ክ/ከተማ ወረዳ 7 አንድ የኔፎርም የለበሰ ተማሪ በመንገድ ላይ በፖሊስ አባላት ድብደባ እንደደረሰበት እንዲሁም ፖሊስ ድርጊቱን የፈጸሙ የፖሊስ አባላትን ይዞ ምርመራ በማድረግ ላይ መሆኑን የሚያሳይ መረጃ ኢሰመጉ ደርሶታል።

በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር በሰኔ 8 ቀን 2014 ዓ.ም በድሬዳዋ ከተማ መጋላ አካባቢ አይጉጉ ተብሎ በሚጠራ ሆቴል በአንድ ግለሰብ በተወረወረ ፈንጂ ምክንያት የሰው ህይወት መጥፋቱን እና በርካታ ሰዎች ላይ የአካል ጉዳት መድረሱን፣ ጥቃት አድራሻ ግለሰብም በቁጥጥር ስር ውሎ ምርመራ እየተከናወነ መሆኑን ኢሰመጉ ከአካባቢው ካሰባሰባቸው መረጃዎች ለመረዳት ችሏል።

ተያያዥ የህግ ግዴታዎች፡

ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች መግለጫ (UDHR) አንቀጽ 3፣ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶች ዓለም አቀፍ ቃል-ኪዳንም (ICCPR) በአንቀጽ 6(1) እና 9(1) ላይ እያንዳንዱ ሰው በሕይወት የመኖር፣ የአካል ደህንነቱ የመጠበቅ መብት እንዳለው ያረጋግጣል። ይህንኑ መብት በማረጋገጥ፣ መንግሥታት በቃል-ኪዳኑ (ICCPR) የተረጋገጡትን መብቶች በግዛታቸው የማክበር፣ የማስከበርና የማሟላት ግዴታ እንዳለባቸውም በአንቀጽ 2(1) እና 2(2) ይደነግጋል። የአፍሪካ ቻርተር በሰዎች እና ህዝቦች መብቶች (ACHPR) አንቀጽ 4 ማንኛውም ግለሰብ በሕይወት የመኖር መብቱን የአካሉ ደህንነት መብቱ ሊከበርለትና ሊጠበቅለት እንደሚገባና እነዚህን መብቶቹን በዘፈቀደ ሊነፈግ እንደማይችል ተመልክቷል። የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 14 “ማንኛውም ሰው ሰብዓዊ በመሆኑ የማይደፈርና የማይገሰስ በሕይወት የመኖር፣ የአካል ደህንነትና የነጻነት መብት አለው” ሲል ይደነግጋል። በተመሳሳይ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ-መንግስት አንቀጽ 15 ማንኛውም ሰው በሕይወት የመኖር መብት እንዳለውና በሕግ ከተደነገገው ውጪ ሕይወቱን ሊያጣ እንደማይችል በግልፅ ደንግጓል። በተመሳሳይ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ-መንግስት በአንቀጽ 16 ላይ ማንም ሰው በአካሉ ላይ ጉዳት እንዳይደርስበት የመጠበቅ መብት አለው ሲል ያስቀምጣል።

በተጨማሪም የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ-መንግስት አንቀጽ 18 ማንኛውም ሰው ጭካኔ ከተሞላበት፣ ኢ-ሰብዓዊም ሆነ ወይም ክብርን ከሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት የመጠበቅ መብት አለው ሲል ይደነግጋል። የኢትዮጵያ ፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽንን ለማቋቋም የወጣው አዋጅ ቁጥር 720/2011 በአንቀጽ 24 ላይ ኢ-ሰብዓዊ ወይም ክብርን የሚነካ አያያያዝ ወይም ድርጊት መፈጸም የተከለከለ ነው ሲል ይደነግጋል። ይኸው አንቀጽ በአዲስ አበባ ፖሊስ ላይ ተፈጻሚ እንደሚሆን የአዲስ አበባ ፖሊስ ኮሚሽን ማቋቋሚያ የሚኒስተሮች ምክር ቤት ደንብ ደንብ ቁጥር 96/2003 ደነግጋል።

የኢሰመጉ ጥሪ፡

- በጋምቤላ ክልል በጋምቤላ ከተማ የጸጥታ አካላት ዩኒፎርምን በለበሱ ሰዎች የተፈጸመው ድርጊት ከህግ አግባብ ውጪ የተፈጸመ ግድያ (extra judicial killing) በመሆኑ ይህንን አስቃቂ ድርጊት የፈጸሙ ሰዎችን መንግስት በአፋጣኝ በጥንቃቄ በማጣራት ለህግ በማቅረብ በወንጀል ተጠያቂ እንዲያደርግ፤
- በጋምቤላ ክልል በጋምቤላ ከተማ በተደራጁ ቡኖች በንጹህን ሰዎች ላይ በተፈጸመው ጥቃት ውስጥ እጃቸው ያለበትን ሰዎች መንግስት በአስቸኳይ ለህግ እንዲያቀርብ፤
- በጋምቤላ ክልል ያለውን የጸጥታ ሁኔታ መንግስት በአፋጣኝ እንዲያረጋጋ እና አስተማማኝ እና ዘላቂ ሰላምን የማስፈን እንዲሁም የሰዎችን ደህንነት የማስከበር ሃላፊነቱን በአግባቡ እንዲወጣ፤
- ሰኔ 11 ቀን 2014 ዓ.ም የተሰራጨውን ምስል ምንነት መንግስት በአፋጣኝ በጥንቃቄ በማጣራት በዚህ የጭካኔ ድርጊት ውስጥ የተሳተፉ አካላትን በአስቸኳይ ለህግ እንዲያቀርብ፤
- በአዲስ አበባ ከተማ ዩኒፎርም በለበሰ ተማሪ ላይ ድብደባ የፈጸሙ የፖሊስ አካላትን መንግስት በአፋጣኝ ለህግ በማቅረብ መሰል ድርጊቶች እንዳይደገሙ አስተማሪ የሆነ ህጋዊ እርምጃ እንዲወስድ፤
- በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር መጋላ አካባቢ የደረሰውን የቦንብ ጥቃት አስመልክቶ መንግስት ፈጣንና አስተማሪ ፍትህ እንዲሰጥ እንዲሁም መሰል ድርጊቶች እንዳይፈጠሩ ተገቢው ቁጥጥር እንዲያደረግ ኢሰመጉ ጥሪውን እያቀረበ ከላይ በተዘረዘሩት ጉዳዮች ላይ ሰፊ ያለ የምርመራ ስራን በማከናወን ዝርዝር መግለጫን እንደሚያወጣ ከወዲሁ ያሳውቃል፡፡

አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ